

Jöjjetek

VI. év

1951. Április-Május

4.-5. szám

A mi örökségünk

Ezeket a sorokat az amerikai Bloomfielden működő teológia legidősebb professzora írja, Dr. Dikovics János. A nagy tiszteletnek örvendő tudósunk hosszú évtizedeken át nevelte fel az amerikai és magyar lelkesek sorát, aki bár nyolcvan fele halad, ma is szeretetének erejével formálja a lelkeket.

Kedves Olvasóim, e lapnak szekerestője arra kért fel, hogy írják pár gondolatot az itteni egyházi életünkről. Szívesen tesz-eleget kérésének.

A téma a külföldi magyarság nagy öröksége volna, az az örökség, amelyet elhagyott régi hazánk hagyott ránk, hogy azt megtartsuk ameddig csak lehetséges. Ez az örökség nekünk drága és csakugyan méltó arra, hogy megőrizzük drága kincs gyanánt. Mert drága nagy szellemi és erkölcsi kincseket adott nekünk Magyarország, melyből lelkünk ma is táplálkozik, bár-hová is vezetett légyen el Teremtőnk. Tehát nem szabad azokat könnyen eltékoználni.

Első nagy kincsünk gyanánt felemlítem a magyar nyelvünket. Szép és dallamos magyar anyanyelvünket, melynek mindenütt való fent tartója a magyar egyház, annak lelkeszei és buzgóhívói. E nyelv irodalmi kincseivel bátran párhuzamba állíthatjuk, bármely más nyelvű nép szellemi termékeit. Így bármennyire is szeretjük angol nyelvünket s bár magasra becsüljük Shakespeare, Milton és a többi angol szellemi oriasokat, a mi Petőfink, Madáchunk, Aranyunk, Adyunk és Szabó Dezsőnk méltó társai ezeknek és kedvesek nekünk és gyermekeinknek. Bár unokáink is tanulják meg annyira a mi nyelvünket, hogy élvezhetnék, mert mennyivel gazdagabbak lennének műveltségükben.

Másodszor itt van a magyar demokrácia szelleme, amelynek nagy apostolai Petőfi és Kossuth voltak. Persze ez a szellem még ma gyermekkorát éli, mert Petőfi és Kossuth politikai és demokratikus felfogása még nem fejlődött ki teljesen, még nem ért ki, de megadta nekünk az egészséges irányt, melyen haladva tovább kell azt építenünk.

Itt Amerikában teljes szabadságot ad az alkotmány, de fontos, hogy ezzel jól is tudjunk élni, sőt másoknak is használni általa. Az amerikai magyarok legnagyobb része tisztelője és

megtartója ennek a törvényes rendnek és alkotmánynak. Ezt kivétel nélkül elismerik a mi kedves amerikai polgártársaink is. Kevés közöttünk a felforgató.

Szép jogainkkal kötelesek is járnak, melyek teljesítésével sok magyar honfitársunk előbbre is jutott, magasra emelkedett. Igaz ma még nincsenek magyar származású szenátoraink, de lesznek. Polgári életünkben ne legyenek torzalkodások más nemzetekkel szemben, hiszen mindannyian egyenlő jogokkal élünk s mindannyian bevándorlók vagyunk. E helyett saját belső intézményeinket építsük tovább, iskolát, egyházat, könyvtárat. Ez utóbbi vonatkozásban a newyorki polgártársainkat nagy elismeréssel említhetjük máris. De legelső igyekezetünk legyen az angol nyelv megtanulása!

Olasz származású polgártársaink jobban felkarolják nemzeti érdekeiket-igaz több olasz él magában New Yorkban, mint Rómában-mint mi. Így azt követeljük, hogy ahol többségben élnek ottan az állami nyilvános iskolákban az olasz nyelvet is kötelező módon oktassák. Ezért tudnak politikai sikon is vezetni, mert a világ legnagyobb Babelének polgármestere nemcsak ma, de régtől gyakran olasz. De a nyelvüket nem is szégyellik. A nagyobb magyar településeken, mint Cleveland, Detroit, Pittsburgh, csak kezdeten vannak ennek a nagy munkának.

Harmadszor nagy örökségünk az egyház. Sokat, nagyon sokat nyertünk egyházi életünkben. Nemcsak azért, mert mindennek, ami szép és jó annak fentartója, de polgári életünk irányítója is. Jogainknak erélyes és eredmé-

nyes védelmezője. Ha sérelmek érnek, egyházunk meg is véd minket igazságtalan támadásoktól. Egyházunk örzi azt a Károli Gáspár adta Bibliát, melyből tanulunk és amelyből tanítunk. A magyar zsolnárok a múltban sok sok honfitársunknak voltak kétségeik közt vigasztalók s hiszem ma is. Mennyivel tartozunk mi ezért a drága hagyatékért is Szenci Molnár Albertnek! Ne muljon el ez soha közülünk, mert nem is tudnám elképzelni mivel is tudnánk azt pótolni.

Szép templomokat építettünk ideát is Amerikában és más helyeken is. Ezek a templomok pár helyen nyelvben megváltoztak, de csodálatos, hogy szellemben nem, mert tovább él a mi ősi hagyományunk benne és Krisztus akarását érezzük ebben is kifejeződni. Termékenyitünk és adunk másoknak.

Ideát a mi protestáns egyházunk sokféle oszlott, de az egyházunk megmaradt Krisztusban, a Biblia által, annak türelmes szellemének tanítása értelmében. Rajtunk kívül methodisták, baptisták, congregationalisták, unitáriusok s még mások is élnek, de a lényeges dolgokban egyek vagyunk és egyezünk, türelmesek vagyunk egymás iránt. Ez Krisztus akarása.

A kálvinista egyházak itt Amerikában három nagyobb szervezeti szövetségbe tartoznak: a legnagyobb az Evangéliumi és Református Egyház kebelébe tartozó, a második a Presbyterianus. Egyház és a harmadik a Független Református Egyház. A fenti egyházainkban működő lelkeszeink száma ma már majdnem eléri a másfélszázat. Régen sajnós egymás ellen tartottunk kemény, magyarokat jellemző erejű harcoikat. Ezek valóban nem használtak senkinek, csak elfecséreltük erőnket, Krisztus nagy ügyének kárára. De ezeknek megtapasztalása és a kegyelmes Krisztus lelke végül is megszabadított ellenmondásainktól, helyes utra térített minket. Egy élet gazdagsága izeni általam: éljen Krisztus életünkben, becsüljük meg nagy örökségünket és akkor az annyira szétszórt magyarságunk ismét egyesül lélekben. A közös lélek pedig még e földön is képes csodákat tenni.

Bocsássanak meg olvasóim, ha e sorokat prédikációs izűnek találják, de mit is szol ez a prédikáció? Szol egy hosszú élet begyűjtött tapasztalásáról, melyből egyre tisztábban bontakozik ki magyarságunknak szóló tanulság is. Mióta eleink hont alapítottak, majd benne nemzeté formálódtak, aztán a keresztségben új nemzeti és örök emberi hivatást szereztek azóta állandóan velünk van az evangélium utmutatása. S ha a nemzetünk hajdani korát átlapozzuk, az arra tanít minket, hogy nemzetünk nagyságának multja mindig egybeesett hívő magyar vezetőinkkel s nemzetünk elhullása, mindig pontosan egybeesett az evangéliumi tanítástól való elszakadással.

S vajjon ezen tapasztalás nem izenne nemzedékünknek semmi megszívelendőt? De igen, a fenti örökségünk ápolása az egyetlen út, mely célhoz vezethet. Ez az én üzenetem kedves olvasóim.

Dr. Dikovics János.

Balassi Bálint:

Könyörgés

Adj már csendességet,
Lelki békességet,
Mennybéli Ur!
Bujdosó elmémet
Ovd bútul szívemet,
Kit sok hín fúr.

Sok ideje immár,
Hogy lelkem szomjan vár
Mentségére;
Ne hagyd, őrizd, ébreszd,
Haragod ne gerjeszd
Vesztségére.

Nem kicsiny munkával,
Fiad halálával
Váltottál meg:
Kinek érdeméért
Most is szükségemet
Teljesítsd meg.

Irgalmad nagysága,
Nem vétkem rutsága,
Feljebb való:
Irgalmad végtelen;
De bűnünk éktelen,
Romlást valló.

Jóvotod változást,
Gazdaságod fogyást
Nem érhető,
Ki engem, szolgádat,
Mint régen sokakat,
Ébreszthető.

Nem kell kételkednem,
De jót cselekednem
Igéd szerént.
Megadod teljesen,
Mit igérsz kegyesen,
Hitem szerént.

Nyisd fel hát karodnak,
Szentséges markodnak,
Bü tárházat,
Add meg életemnek,
Nyomorult fejemnek
Letört szárnyát.

Repültén áldjálak,
Élven imádjálak
Vétek nélkül,
Kit jól gyakorolván
Haljak meg, nyugodván
Bűn s kín nélkül.

Az ige fényénél

AZ ÁR NEM VÁLTOZIK

Családlátogatás során magányos öreg emberhez érkeztem. Sohasem láttuk templomban, de rajta volt családi névjegyzékünkön, mint olyan. Akinek „református multja” van — ami nyilván azt jelentette, hogy valamikor talán vasárnapi iskolába járt, esetleg konfirmált is, vagy éppen csak hogy szülei voltak egyházunk tagjai.

Szívesen fogadott, de a szíveség nagyon konvencionális is volt. De valahogy belemegledtünk a beszédbe azután és ennek során egyszerre megdöbbenő vallomás bontakozott ki az öregember szavaiból:

— Hígyje meg, Tiszteletes Ur, szégyellem magam, sőt: szenvedek is miatta, de nincsen semmi belső kapcsolatom nemcsak az egyházzal, de Istennel sem. Nem ismerem egyiket sem. Valamikor, talán 60 éve is megvan, vasárnapi iskolába is jártam. De elmaradtam hamarosan. Nagyvárosi gyerek voltam és vasárnapi iskola helyett nagyokat csavarogtunk. Szüleim nem erőszakolták, nem sokat törődtek velem, hogy mi csináljak. Mikor megnősültem, templomban esküdtem. Nagyon szép volt minden: az ünnepélyesség, az orgonaszó, a pap beszéde; nagyon ietseti. Mint fiatal házas kezdiem eljártni templomba. Egyszer azután eljöttek hozzám, hogy legyenek a gyülekezetnek rendes tagja. Kérdezték, hogy eddig melyik egyháznak voltam tagja. Szégyelltem megmondani, hogy gyerekkorom óta egyiknek sem. Elmaradtam. Hetekre rá el is költöztünk a városból. Az új városban is megpróbáltam egy templomot. Ott valahogy melegebben fogadtak és a lelkész meghívott, hogy járjak el a gyülekezethez való felvétel előtti előkészítő órákra. Már az első órán nagyon zavart voltam: a lelkész egy csomó olyan dolgot mondott, ami feltételezte bizonyos dolgok tudását, bizonyos dolgokban való hitet. Én nem tudtam semmit. Lehet, hogy a lelkész ügyetlen volt, de egyszer azt találta mondani: „Dehát ezt csak tudja?” Vagy: „Ez ugy-e természetes?” Kezembe vettem a könyvecské, amiben benne volt az a legkevésbé, az a minimum, amit tudniunk kellett. Nekem soknak tűnt fel. Ide sem mentem többet. Csak nem fogok felnőtt ember létemre iskolásyerekként tanulni? Feljűk sem mentem többet. Feleségem sokat hívott, de egyszer s mindenkorra megtiltottam neki, hogy ezt a dolgot szóba hozza. Háztartási pénzből adott az egyháznak mindig; nem bántam, ő dolga, hogyan osztja be. Gyermekünk nem volt, feleségem elég fiatalon meg is halt. A gyárban elég jól kerestem, de keresetem nagyjából el is ment. Volt egy pár asszony mindig, akikre el lehetett költeni, pár dollárt meg is ittam. Nem voltam én, kérem, részeg soha azért. Most itt vagyok. Megöregedtem, már kevesebbet dolgozom, nyugdíjat kapok. Ez az öregségi biztosítás jó dolog ám, hallja-e! Naphosszat elüldögélek itt, még a lapszámot is elolvasom az újságból. Sokat hallgatom a rádiót is és néha nyitvahagyom, mikor vallásos felóra van vagy rádióisten-tisztelet. Keveset értek belőle. Néha egész világos dolgok vannak bennük, de néha úgy érzem, valami idegen nyelven beszélnek. De most van időm gondolkodni, Tiszteletes Ur! És azt gondolom, hogy az a bizony ismeretlen nyelv nagyon szép nyelv! Szeretném megérteni! Mondja, tudna nekem valami könyvet adni, amiből elkezdhetném tanulni a dolgokat? Megváltás, kegyelem, Krisztus, Isten... Isten... Isten... Olyan szépen hangzanak. De nem

ismerem őket. Mondja: hogyan ismerhetem meg őket? — Az utolsó szavak: mohón mondta, hozzám hajolt és megragadta a kezem.

Még aznap este visszamentem hozzá. Vittem neki egy Bibliát és egy könyvet. A Bibliára azt mondta: — Ilyen volt nekünk is, emlékszem — de azért úgy forgattuk kezében, mint valami különös dolgot. — És a könyv micsoda?

— Az elemisták vasárnapi iskolás könyve — mondtam. — Nézze, ha igazán meg akarja ismerni ezeket a dolgokat, elől kell kezdenie. Ne féljen, hamar fog menni: hiszen akarja, szeretné őket ismereni Ugy van ez, mint a régi munda Tarquinius római királyról és a cumae-i Sybilla, a híres jósnő könyveiről. A jósnő összegyűjtötte kilenc könyvbe a világ bölcsességét, elvitte a királyhoz, hogy eladja neki. A király nem vette meg, nagyon, magának találta az árat. Ekkor a jósnő hazament barlangjába és elégette a kilenc közül három könyvet. A maradék hármat visszament a királyhoz. A király megkérdezte ezek árárt és a jósnő azt válaszolta: „Ugyanannyi, mint amennyit először mondtam.” „De most csak hat könyv van!” — Mondta a király. „Az ár nem változik!” — volt a jósnő válasza. A király elkergette a jósnőt, aki hazament és ismét elégetett három könyvet. De a királyt egyszerre félelem fogta el, hogy a jósnő elégette az egészet és ő nem ismerheti meg a világ bölcsességét. Értékeld ezt hat és megvette a három könyvet ugyanazért az ártért, amit a kilencért fizetett volna. Mert az ár nem változik!

— Így vagyunk a keresztyénséggel is. Anyaszentegyházunk már az apró iskolásyerekeknek is elébe

teszi a Szentírás és azt mondja: „Itt van Krisztus tanítása, Isten akarata a Szentírásban és itt van a keresztyén élet ezernyi példája az egyháztörténetben.” Az árat azonban sokollják: buzgó tanulást és engedelmes életet. Később, mikor megnőnek, az egyház sokszor találkozik velük — úgy, mint az Ön esetében is mindig készen áll a segítség. Ne értsen félre, az egyház nem Istent adja, nem kegyelmet vagy üdvösséget közvetít. Csak közli, elmondja, elhirdeti, hogy kicsoda Isten, micsoda az ember és hogy miképpen lehet az ember részese az üdvösségnek Krisztusban való hit által. Ezzel az isteni üzenettel, Istenhez vezetéssel áll az egyház az emberek segítségére. Ha az árat kérdezik tőle, a válasz ugyanaz, mint a gyermeknek: Tanulás és engedelmes élet. És ezt bizony sokan sokallják. Mint Ön is sokallotta. Mikor azután egyszer, hosszú évek után, ezek az árat sokalló emberek ellenállhatatlanul érzik, hogy mégis szükségük van Istennek és üzenetének megismerésére, akkor sincs még késő, elkezdhetik, de az ár ugyanaz. Illetve csak részben ugyanaz. Ugyanaz a tanulásban; elől kell kezdeni. Ezért hoztam el az elemisták könyvét. Viszont valamilyen nem ugyanaz az ár, hanem sokkal több. Abban, hogy ráeszmél: mennyit vesztett azáltal, hogy csak most kezd el. És ezt meg kell fizetni.

— Talán nem is akarja elkezdni? — Kérdeztem; de azt hiszem, hangom nem volt valami tárgyilagoss. Hanem inkább kihívó.

Rámnézett, hosszan, azután kinyitotta az elemista könyvet az első lapnál és elkezdte olvasni, mintha ott sem lettem volna. H. A.

Az ausztriai protestáns egyházakról

— Alábbi cikkünket szerkesztőségünk felkérésére Achbert Lipót grümbingi (Steyer) superintendens (esperes) volt szíves írni. Nevezett, miként cikkéből is kiderül nemcsak beszéli nyelvünket de szépen is ír magyarul. (Szerk.) —

Ausztriában élő magyar vallástársaink tudásszomját kielégítendő örömmel ismertetem az ausztriai protestáns egyház rövid történetét, szervezetét és az államban elfoglalt helyzetét. Teszem ezt már csak azért is szívesen, mert az immáron több mint 6 éve itt élő magyar hittestvéreink, akikhez mi mindig megértő segítőkészséggel közeledtünk, — megismerve történetüket és szervezetüket — a nyelv-különbség nehézségeit nem számítva — ezzel is közelebb érezhetik majd magukat hozzánk.

Alig, hogy Luther Márton közzétette tanait Wittenbergben, a megújított vallásnak máris számtalan követője támadt egész Ausztria területén. A hivek közvetlenül magától Luthertől, majd halála után továbbra is Wittenbergből kaptak hitükben erősítést és utmutatást. A lutheri káté és agenda, valamint egyéb lutheránus könyvek formáltak

ból oda bevándoroltak, a külföldi követségek és munkalehetőséget ott talált külföldi iparosok, kereskedők és munkások alapították.

Ausztriában ma két protestáns egyház működik: 6 egyházmegyében (superintendencia, diócezis) Bécs, Alsóausztria, Burgenland, Felsőausztria Salzburggal és Tirollal, Steyer és Karinthia 132 egyházközségre tagozódva összesen 400.000 hívővel az evangélikus és 6 egyházközségben (Bécsben 3, Burgenlandban 1, Vorarlbergben 2) 15.000 hívővel a református. A számbeli különbség oka az, hogy a Habsburg uralkodók a reformáció századában csak a lutheri formával szemben gyakoroltak némi türelmet.

A két egyház szervezete azonos. Az egyházközségek tagjai (1949 óta férfiak és nők egyenlő jogokkal) választják a presbiteriumot és lelkészt. A presbiteriumban a kurátor (gondnok) és lelkész egyenlő jogokkal elnökölnek. Az egy „Land”-ban működő egyházközségek superintendenciát (egyházmegye) képeznek és mindnyájan az egyetemes egyházat. Képviselőik (ugyanannyi egyházi mint világi tag). 4 évenként zsinatot tartanak. A zsinat választja a püspököt, illetve a reformátusok superintendensét és az egyházi főtanácsot (Oberkirchenrat) és hozza az egyházi törvényeket. A megválasztott lelkész, esperes (superintendens) és püspök 70-ik életévükig szolgálnak.

Az ország összlakosságának a fentebb közölt számadatokból kitűnően 6%-a protestáns. A fő és középsikolában tanulók vallási megoszlása is ennek megfelelő. Sorainkból tudósok, művészek és közéleti kiválóságok is kerültek ki.

A politikai életben nem veszünk részt, s abban a múltban sem játszottunk szerepet. Az egymást váltó különböző kormányrendszereknek soha nem volt tetszetős demokratikus szervezetünk és a protestantizmusban gyökerező szabadságunk. Es bár az állam törvényei szerint teljes és egyenlő jogaink vannak, mégis gyakran kell éreznünk protestáns voltunk hátrányait.

Viszonyunk a katolikus egyházzal hivatalosan békés, a gyakorlatban és mégis annak a katolikus egyházképviselőnek toleranciájától függő, akivel adott esetben érintkezni kell. Gyakori az illetéktelen beavatkozás a vegyes-házastársak életébe. Ered ez a katolikus egyház ránk nézve igazságtalan ama hivatalos álláspontjából, amely bennünket tévelygő eretnekeknek nyilvánít. Istenbe vetett erős hitünkkel és Jézus tanításainak hűséges követésével cáfoljuk e bálhiedelmet.

Hiveinknek csekély száma és szegénységünk ellenére fenntartunk egy havonként megjelenő teológiai folyóiratot és évenként kiadunk egy evangélikus kalendáriumot. A szeretet szolgálataira építettük és tartjuk fenn a Linz közelében Gallneukirchenben a diakonisszaanyaházunkat, Bécsben, Grázban, Linzben és Salzburgban diakonissza kórházainkat, Bécsben, Linzben és Grázban evangélikus diakóthonainkat. A háborus bombázások a grázi csecsemőottho-

nunkat és aggmenházunkat sajnos rombadöntötték. Ezek újjáépítése szegénységünk miatt igen súlyos gondunkat képezi.

Szívesen közöltem a fenti adatokat és szeretettel üdvözlöm magyar hittestvéreimet.

Protestálunk

a vád ellen, hogy bárkit is, aki velünk egy hitben nyerte el a keresztséget — politikailag kiszolgáltatnánk. Lapunk, — mint ahogy arról minden oivasónk meggyőződhetett, sohasem volt protestáns politikusok szószója, s nem is lehet azzá, mert mi nem a mulandóságot, hanem az egyetemes evangéliumi keresztyénséget szolgáljuk.

Előfordult a múltban is, hogy a protestáns politikai vezetőket nem követték a szellem protestáns irányítói. Gondoljunk csak Tisza István és Ady, vagy Bethlen István és Szabó Dezső mélyen különböző magyarság-felfogására, avagy a jelenlegi magyarországi demokráciának arra a szomorú eltévelyedésére, mely protestáns miniszterelnök idejében ítélte Németh Lászlót életfogytiglani hallgatásra. Azt a Németh Lászlót, aki elismerően nemzedékünk egyik legnagyobb gondolkodója.

Mi sohasem vallottunk politikust, mint politikust magunkénak, mert mi az egyetemes magyar kálvinizmus jövőjén dolgozunk. Ezért, de az előbb mondtakból is kitűnően tehát legfeljebb a megtért politikusok szolgálhatják a mi munkánkat.

HIREK

LONDON. A brit ünnepi év, a „Festival of Britain 1951” keretében, Londonsan április 26-án mutatták be Ralph Williams angol komponista új operáját, mely alaptémáját John Bunyan „Zarándoklat” című művéből merítette. Az operát május és június folyamán még hét ízben adják elő. A szerző szerint a mű a keresztyén misztériumjátékok színvonalára emelt alkotás.

TORONTO. Kanada másfél millió dollár költséggel 150 templomot és egyházi épületet épít. Az egyes építményekhez szükséges pénzt helyben gyűjtik össze. Az egyházi építkezések oka a lakosság hirtelen szaporodása. Kanada lakóinak száma a legutóbbi 10 év során 11.5 millióról kerekén 14 millió före emelkedett. A háború befejezése óta közel 400.000 bevándorló érkezett Kanadába.

BELGRAD. Jugoszlávia négy lutheránus egyháza összefogott. A magyar, szlovák, szlovén (vend) és horvát lutheránusok képviselői 1951 február 1-én tartották meg a háború befejezése óta első hivatalos ülést. Az ülést a vajdasági Kovacicán hívták egybe. A Vajdaságban jelenleg 50.000 evangélikus él (legutóbb 82 gyermek konfirmált) de az ekkleziának nincsen lelkésze, mert az a háború befejezése után visszatért hazájába, Csehszlovákiába. A tanácskozáson néhány orthodox lelkészen kívül dr. Smiljanic, az egyházi bizottság elnöke is megjelent. Az ülésen elhatározták az evangélikus egyházak együttműködését és kérték felvételüket az Evangélikus Világszövetségre.

A latin államok és a protestantizmus

— u. s. — A mai latin államokban a protestantizmus új korszakába lépett, ugyanis az amerikai protestantizmus a maga komoly szolidaritásából adódóan ezen országokban sorra megnyitja a szabaddabb fejlődés útját. Ezzel, talán nem sejtve, egy eljövendő új reformációnak veti meg alapját, mely évszázadok óta esedékes ezekben a sok tekintetben elmaradt államokban. Természetesen az államközi intervencióból adódó egyenjogúsítás, még nem jelenti a tényleges társadalmi és gazdasági egyenlőséget a protestantizmus számára, mert a reakciós elemek igyekeznek késleltetni a fejlődését a reformált valásnak.

Igy Olaszországban is, ahol 21 százalékos irástudatlanság, 10 százalékos törvénytelen gyermekszületés és 31 százalékos marxista szavazatok vetítik a tényleges helyzetet, a protestantizmusnak igen nehéz az élete. Pedig a világ legrégebbi protestantizmusa éppen Olaszországban él a 12 században született waldensek vallási gyülekezeté, mely minden üldöztetés ellenére tovább élt. Tömegében azonban kénytelen volt kivándorolni Amerikába s ma 100.000 főt képvisel újra. Amerika 1948-ban kieszközölte elismertetésüket a pápai udvarnál, bár ez nem jelenti a nehézségek megszüntetését, de máris komoly erjedést hoz az olaszföldi életbe.

Azonban a waldensek éppen a legnehezebb történeti időkben jutottak új lehetőségekhez, akkor ugyanis, mikor már ezt az országot a két totalizmus, a római vallási és a marxi politikai, két merev frontra bontotta szét. S tekintve a reformáció vallási, szellemi és igen hangsúlyozottan a társadalmi felszabadító tevékenységét, sokszor látszatra hasonló törekvést képvisel, mint amit a marxisták is szemfényvesztenek. Valóban pedig éppen ezen evangéliumi keresztyénység az amely legkomolyabb ellenzője a kommunista, totalizmusnak s így érthetően szomorú keresztyéni alázattal viseli Róma által oktalanul meg kiáltott vádat: a protestantizmus kollektív. S ennek az oktalanul meg kiáltott vádnak ellenére sem hajlandó a hegybeszédében foglaltatott szociális igazságtévesztést folytatott harcát abbahagyni. Sőt éppen azért, mert a marxisták a maguk „nyomor valását” a gyárak, a szegények és a parasztok közt terjesztik, ezeken a társadalmi vonalakon veszik fel a harcot. Hogy ezen szociális számkivettség milyen méretű lehet ebben az országban, mi sem mutatja jobban, mint az a munkügyi kimutatás, mely arról szól, hogy ezen ország déli részeiben 10 hónapos munkanélküliség állandósult.

Tehát az olaszföldi waldensek két totalisztikus rendszer közé szorultak be és mint a világon mándeniütt, a harmadik utat vallják magukénak. Szélsőségektől elhúzódva az evangélium igen keskeny ösvényén indul és egyszerre e két front minden átázkodását elszorítva hozza az új hirt, a jó hirt: az emberi méltóság szociális jogosultságának hitét. Ezzel a szívós munkájával az EKKA csomagok küldhetők Wien-egyetem keresztyéniségnek tesz hallatlan szolgálatot, mert a katolikus államokban döntően szóhoz jutott marxizmussal szemben eredményesen veszi fel a harcot. Hogy valóban mennyire kell ez a harmadik erő a latin államokban, mi sem igazolja jobban, mint az a tény, mely az 1945 óta leadott 25 és 40 százalékos marxista szavazatokról szól. Vagyis a világon a szovjetet is beleszámítva-ebben az országban van legtöbb kommunista!

Másik állam a spanyol, mely hasonló belső bajokkal terhelt, mely azonban egy politikai totalisztikus rendszer mellett nem jut kifejezésre. Hogy ezen ország köz-

szelleme mennyire ósdi mi sem mutatja jobban, mint az a döbbenetes tény, hogy a mai világban csak két államrendszer az, mely a vallásüldözést folytatja: a keleti szovjet és a nyugati spanyol. Így Franco uralma óta 166 protestans gyülekezetet szüntettet meg éppen abban az országban, ahol az irástudatlanság száma még ma is 30 százalék körül vándorolva e rendszert, de a templomjárás sem éri el a népesség 20 százalékát.

A francia helyzet is úgy néz ki, hogy a 43 milliós katolikus országban csak 6 millió egyháztag van, de a marxista szavazatok száma 30 százalékos itten is elérte. Mi sem jellemzi jobban e drámai helyzetet, mint a francia református püspök ama kijelentése: sajnos ma már nem beszélhetünk keresztyén államokról, csak keresztyén emberekről.

Latin Amerikában, melynek népessége a fenti országokból vándorolt oda, ma 130 millió katolikus lakosságból 70 millió felnőt nem tud írni. Mint azt az UNESCO kulturális osztálya jelenti, ellenben a törvénytelen gyermekek száma elérte a 70 százalékos arányt.

Mind ezekből érthetővé válik, hogy az utolsó években miért lépett fel ezen latin államokban a protestantizmus. Ugyanis a marxizmus 100 éves fejlődése során tudta magát és ma már nincsen olyan néző, aki ne látná, hogy az rég feladta a szabadságot vagy egyenlőséget hirdetőt elvi harcát és ma már nyílt imperiálizmust, elnyomást és lelki-

béklyót képvisel kivétel nélkül minden területen s így a marxista hiten élők lelki vákuumba hulltak alá. Keresik a jelen rendszer helyébe állítandó jobbat s így valóságos testi-lelki éhséggel fogadják az evangéliumi keresztyénység ígét, főleg annak új társadalmi szemléletét. Vagyis ezekből adódóan logikusan következnek az a megállapítás is, hogy aki e fejlődő ev. keresztyénységnek útját nehezíti, az szükségszerűen a kommunizmus útját szélesíti!

Egyszerű történeti tényként iktatjuk ide a mi statisztikai adatunkat, mely arra oktatja a kételkedőket és oktalan kiáltókat, hogy az 55 és 98 százalékos protestans országokban-ahol a szovjet nincs jelen a marxizmus egyszerűen nem tudott szóhoz sem jutni, nehogy a hatalomig előnyomulni. Ezen egyetlen adatunk elegendő annak igazolására, miszerint a korszerű emberi magatartás, a korszerű állami felfogás a protestans államokban lelhető fel és ezzel az oktalan kiáltóknak megnyugtató választ is adunk.

Az elmondottak után, az olasz-honi protestantizmus is kielégphet szorongó dilemmájából és tovább járhatja a maga harmadik útját, mely a két totalisztikus rendszer közt vezet a szabadtó holnap felé. Az ő dilemmájából a többi latin országok is utat vehetnek s a közelgő új reformáció e latin államokat is megmengetheti a marxizmus hatalmától.

TEREPSZEMLE

(New York, 1951 március.) A DP-lárvából bevándorlóvá vedlett magyar New Yorkba való megérkezése után jóideig csak rázza a fejét, mint aki szédül s azt hiszi, attól kitisztul a látása. Ténfereg ebben a sűrű ember-rengetésben, hiszen kilenc millió lélek lakja ezt a várost, annyi, amennyi a megnyomorított Magyarországon volt.

Aztán látni kezd, megtanulja a számozott utcák és sugárutak rendszerét, felbátorodik a földalatti vilamosra, kinézi magának a néhány üzletet, ahol élelmiszerét beszerzi majd. S ha közben munkahelyre és fődél alá teszük, mint ahogyan az eszméletlennek hóna alá nyul a mentőorvos, lassanként kezdi megkülönböztetni az utcákat, házakat s végül az embereket is egymástól. Megismeri járásáról, mozdulatáról a magyart, mielőtt kinyitná a száját az ismeretlen ismerős.

Aztán kezdi megkülönböztetni az egyik magyart a másiktól. S ez a legérdekesebb az egész terepszemle során, amikor társadalmi lényhez méltó módon helyet keres a magyarok körében.

A Segélybizottság érkezése után megnézi, hogy van-e lakása, rendes munkája, nem használják-e ki megmaradt löserőt törvényellenesen s aztán elbocsátja Isten nevében, mert nyakán a következő hajó. A Magyar Szövetség felé is ellátogat a zöldfülű, de ott nem veszik fel tagnak. Azt kérni kell s a kérést két régi tagnak pártolólal alá kell írni. Akárcsak a Nemzeti Kaszinóban. Így hát én még nem vagyok nyilvántartott amerikai magyar...

Háttra vannak az egyházak, ahol tulajdonképpen kezdeni kellett volna. Ott megértéssel és szeretettel fogadnak, helyet találsz. Így jár a társad is, a második, a tizedik. Aztán, hetek múlva telefonon, vagy levelezőlapon találják beszéltek meg, mert félelmes hidegséget éreztek szivetek körül az egyedüllet miatt. Hát összekapaszkodtok a régi társal, mint a fák a viharban. Elmondjátok örömeiteket, hogy megduplázódjék a bánatokat is, hogy

könnyebb legyen, mert ketten hordják.

Ezt megteszed ötször-hatszor s akkor előtted áll nagy vonalakban a terep, amelyen élned kell, míg...

Az egyesületek, csip-csup öncölű dalárdák, társalgók és ezer más nevű pletykaklubok közül csak azok számitanak, amelyek az egyházak körül sorakoznak fel, bennük megtapasztalhatod az Ige örökké megújító, fiatalító erejét. A többiek már elhatalmasodott a szellemi érlelmesedés.

Hogyan lehetne segíteni

Maradnak hát az egyházak, kapcsolts részekkel, köreikkel együtt. Most már itt nézel körül és megütöközöl, hogy a hivek és tagok 90%-a tul van az ötven éves koron. Megutközöl ezen, aztán keserűen arra gondolsz: imé a fa, amely annyi éven át gyümölcsöt termett s most itt marad magában, egyre korhad s a végén kidől.

Hogyan lehetne segíteni? — nyulsz maradék erőd után, hogy első segélyt nyujthass, mint a lábátört öregnek.

Tanácstalan vagy. Megálls s azt vizsgálod, hogy miképpen kerültek ide a magyar egyházak. Mert a magad tapasztalataid tükrözik a régi ismerősök beszámolóit is.

A régen kiérkezettek tulnyomó része iparos, gyári munkás, vagy földmives volt s az első világháboru előtti vagy utáni állapotok miatt vágott neki az óceánnak, hogy kiszabaduljon az otthoni nyomor fojtó öleléséből. Haragszik a régi Magyarországra, mint ahogyan a kutya is nem egyszer a botot harapja meg s nem az embert, aki ráhuzott vele. De nem az a fontos, hanem az, hogy ez a sereg átlagos 4—6 elemivel s a fajtánk csodálatos találékonyságával ért ide. Így van aztán, hogy igen sok közülük ma két perc alatt négyemeletes házat tudna vásárolni, de öt percig tart, amíg a nevé leírja.

A vagyon nőtt, mert az otthoni nyomorúság után „csakazértis” meg-

akarta mutatni, hogy lesz ő is gazdag ember és „urat csinál” a fiából. Derék munkával s ennek az országnak korlátlan lehetőségei között mind a két célját elérte. De a név-aláírással még mindig baj van...

S mi következett ebből? A gyereke, az itteni második generáció iskolába kezdett járni, ügyes volt, tehetséges, könnyen tanulta az idegen nyelvet. Olyannyira, hogy a végén tökéletesebben, pontosabban, szívesebben, izesebben tudta kifejezni magát angolul, mint a szüleitől tanult egyszerű, minőségében és mennyiségében szegényes szókinccsel. Szégyelte, mellőzte a magyar nyelvet, mint a kirongyosodott kabátot s a kor szerint alakuló, frissen vasalt, egyetemi színvonalu angolt húzta csórán maradt magyar lelkére. Hogy miként talál bele, azt még nem tudom. Csak azt tudom, hogy az öregek egyedül maradtak óhazai emlékekkel, amelyeket időközben délibábosra szépített és higitott az

idő és a messzeség. S a magyar egyházak egyedül maradtak a fáradt öregekkel, élnek, amíg lehet.

Az ujonnan érkező úgy látja, hogy sokszor megpróbált s az ötéves IRO-sanyargatás alatt öntudatosá lett magyarságát mégiscsak az egyházak szárnya alatt tudja megőrizni, kivirágztatni és gyermekeinek mardékitalanul továbbadni. Nem egyszerű dolog, de úgy érzem, a régi egyház s az újamerikás megmaradásának talán egyetlen lehetősége.

A kálóizmus a magyar hordorója Ismét meggyőződhetek arról, hogy a mi kálvinizmusunk egyuttal magyarságunk hordozója is. Akkor érzed ezt, amikor katolikus testvéreiddel, akikkel együtt jöttél a hajón, összetalálkozol s szomoruan mesélik el, hogy ők bizony nem találtak ilyen gyülekezetet a maguk hite mellé, szellemi otthont, lelki családot. Igaz, hogy amerre nézek, az u. n. magyar katolikus egyházak élén többnyire idegen plébánosok állnak.

Amit várunk

És mit várjunk a sajtótól, amelynek hangja, stílusa a piaci kofáéra emlékeztet, kevés tiszteletreméltó kivétellel. Ezeket a magyar újságot csináló embereket nem a gazdasági válság, vagy „ama” törvények kényszerítették Budapest elhagyására, hanem a saját tehetségtelenségük kötött utatlapot a talpuk alá, akár-hogyan is szeretnék mártírnak reklamozni magukat. Van, aki sik kasztás miatt szökött el.

Igy hát ezek a „sajtóorgánumok” nem a magyari élet fákhahordozói voltak, hanem a derék, dolgoz, egyszerű magyarok élösi növényei.

Vannak, akik azt modnják, hogy szándékosan történt mindez így, akarattal szigetelték el primitív nyelv-

vezetével a régi magyarokat, hogy ne kerüljön közülük egy sem oda, ahol a „nagy dolgokat” intézik. Én nem hiszem ezt, inkább megbocsátok nekik, hiszen nem tudtak többet, jobbat adni. Megbocsátok, mert már ritkulnak soraik s nyomtalanul tűnedeznek, a föld alá. Nyomtalanul, mert utódaik, az új nemzedék már nem törődik velük régen, mint mondom, angolul beszél és egyszerű angol könyveket, folyóiratokat olvas. Az ujonnan érkező fiatalok, köztük én is, inkább a német napilapot rendelem meg, mert azt legalább türhető németességgel írják és tördelik. A magunk sajtójának szörnyü izléstelensége és tökéletlensége jobban fájna.

Mit tehetünk

Idegen néptengerbe olvadó, vagy földbe roskadó magyarok között mit tehetünk?

Ó, ne gyertek világmegváltó tervekkel, forradalmi jelszavakkal, egyetlen nyelven írt sajtóval! Hiszen még egy középszerű németországi hetilapunkat sem értik! Nem értik! Képzeltétek el, hogy nem volt, aki megmutassa nekik Adyt, Móricz Zsigmondot, Tóth, Árpádot, Babits Mihályt, Szabó Dezsőt s a többieket. Amennyit gazdagodott a nyelvünk ezekkel, annyival szegényebbek a régi magyarok. Ebből induljatok ki, ha foglalkozni akartok a kérdéssel.

A szép magyar szónak éhsége, a jó magyar betűnek szomjúsága hiányzik itt először is, ezért nem lehet felülről, szószékről vagy új-szágasbokról megkezdni és folytatni ezt a munkát.

Hanem — akivel még lehet — beszélgetni kell, átvenni az ő látását, s akkor a magunk szerény tapasztalataival kibővíve visszasugározni rá mindazt a szépséget, ami azóta került napvilágra, hogy ő elkerült otthonról. Beszélni, mint a szerelmes, hogy ő is beleszerelme-

sedjék a nyelvbe, amelynek sava-borsa elveszett számára, vagy nem is volt meg talán.

New York óriási szórványgyülekezete s az ezzel való bánásmódot jólrosszul, de megtanultuk az elmúlt évek során még mi is, laikus prédikátorok, lelkigondozók stb.

Ezért tartom igen szép indulásnak és reményteljes kezdésnek a legrégebb magyar református egyház munkatervét, amely ismét házi istentiszteleteket vezetett be s családlátogatásra küldi presbitereit, köztük nem egy újamerikást. S ahova az Ige megy, oda megy a magyar irodalom is, a népünk öntudata, eszmélete: az áhitatok előtt mindig felolvas valaki. És egyedül ezeken az együttléteken nincsen ellentét ujonnan jöttek és régi vándorok között, ez a fajta összejövétel az egyetlen, ahol tiszta tükör áll mindenki előtt, amelyben mindenki meg látja arcában az ősi vonást, szemében ugyanazt a tüzet s ráébred, hogy mindannyian testvérek vagyunk, magyarok.

Pantó Béla. Utóirat: New Yorkban mintegy 100.000 magyar él. Magyar iskola nincsen.

Cserkészlet

Az 1951 esztendő nagy feladatokat elé állítja a magyar emigrációs cserkészletet. Ez évben Ausztriában, Bad Ischlben kerül megrendezésre a világ cserkészszéinek hagyományos találkozója, a Jamboree.

A magyar cserkészlet, kiknek száma az európai kontinensen erősen megfogyatkozott, mindent el fognak követni, hogy ezen a világtalálkozó méltóan képviseljék a magyar színekét, s ezzel bebizonyítsák a világ cserkészei előtt, hogy a virágzó magyar cserkészlet és annak

szellemét az idők viharai nem sodorták el.

Nehéz ez a feladat, s a cserkészek az emigrációs a külföldi magyarok felé fordulnak, hogy megértésükkel és támogatásukkal segítsék elő ezt az ügyet. Ha a magyar társadalom lehetővé teszi, hogy a magyar fiuk kijussanak a találkozóra, úgy azok meg fogják mutatni, hogy él bennük az a szellem, akarat és kitartás amellyel dicsőségesen szerepeltek az elmúlt Jamboreek során, s nyerték el a pálmát a magyar ifjuság jó munkájáért.

MI ÉS AZ ATOM

Az emberi szellemet két alapvető ok kényszerítette története folyamán a megismerés útjain, a kutatás felé: az egyik, és magasabbrendű ok a gondolkodás és a megismerés I, art pour I, art szépsége, a tudás önzetlen vágya. A másik ok a mindennapi élet kényszerítő szükségessége. Ez az utóbbi az, amely modern korunk fejlődésének is motorja, s az előbbi, amely a klasszikus gondolkodókat, bölcseket és tudósokat inspirálta.

Az anyag alapjának, mibenlétének kutatása már az ókori ember fantáziáját is hatalmába kerítette. Így történhetett az, hogy az atomkutatás elindítója athéni görög ember; Leukkipos tanítványa: Demokritos volt. (Kr. e. 460–360.) A

bölcs a modern fizika ségedeszközei nélkül, pusztán szemlélődés, elmélkedés alapján eljutott arra a pontra, amelyen a mai kutatók állanak: Hirdette és vallotta, hogy minden anyag apró, nem látható és nem tapintható parányokra oszlik, amelyek más és más elrendezésben, de mindég ugyanazon lényeggel szerepelnek a különböző testekben.

Demokritos uttorése nem volt könnyű feladat. Nagy árat is adott érte, amely bizonyítéka a kereső emberi vágy végtelen erejének; megvakította önmagát, hogy ezzel kizárja szemléletéből a mindennapi élet zavaró behatásait. S ez bizonyítja, mennyire I, art pour I, art

volt az a kutatómunka, amelyet az ókor emberek folytattak.

Miután a fejlődő életforma, a szaporodó emberiség számtalan problémája a gyakorlati élet felé fordította az ember és a kutatók figyelmét, az atomok problémája lekerült a napirendről. Helyette az anyag megfogható valósága, a materia gyakorlati alkalmazása került az érdeklődés középpontjába.

Valószínű, hogy mindég voltak tudósok, akik előtt felrémlett Demokritos látomása. Valószínű, hogy az Alexandrai intézet könyvtára adatokat tartalmazott, s kutatások eredményeit gyűjtötte össze. De lényeges eredményekről a kutatómunkában nem tudunk.

Ezer új robbanás következik be!
Hatalmas energiával!
A másodperc milliommód része

alatt!
Órök tűz ég az anyagban. Tűz!
Az atommáglya...!

Az energia felszabadul

Az atom bomlásának titkát megoldotta az új idők kutatása. És felismerte a benne rejlő hatalmas erőket. Am ekkor beleszólt az élet, s feltette a kérdést:

Mi hasznom van nekem mindebből?!

S a tudósok hatalmas lendülettel fordultak az atomenergia gyakorlati felhasználásának kérdése felé.

Itt aztán újabb problémák szegződtek a kutató elme elé:

— Miért van az, hogy csak egyes anyagokban megy végbe atombomlás?

— Hogyan lehet egy anyagban atombomlást előidézni?

— Miként lehet a felszabaduló energiát hasznosítani?

A RADIUM, a POLONIUM, az URÁN 235 voltak azok az elemek, amelyek atomjai könnyen felbomlottak. Ennek oka következő:

Képzeliük el az anyagot, mint egy kuglipályát, amelyen az atomok mint bábuk sorakoznak. S tegyük fel, hogy a száguldó Neutronsugárzás a kugligolyó. Világos az, hogy az eldobott golyó annál biztosabban talál el egy bábút, minél sűrűbben állnak azok egymás mellett. És többet talál el, ha 9 bábú helyett 18-at állítunk eléje. Mégtonbet dönt fel, ha nagyobb erővel dobjuk... De az is biztos, hogy 10 golyóvas több a találati valószínűsége, mint 1-el. Ez a helyzet az atomoknál is.

Egyes atomok atommagjai több, másoké megint kevesebb NEUTRON-t tartalmaznak. Ennek következtében, ha egy anyag atomjában robbanás áll elő, úgy különböző számú neutron szabadul fel. Már pedig minél több neutron van az

atommagban, annál több repül ki a robbanás után a térbe. S annál több a valószínűsége, hogy egy közülük ismét eltalál egy másik atommagot, újabb robbanást idézve elő.

Ugyanez áll a neutronok sebességére is. Mert ez is lehet lassabb és gyorsabb. Anyagok szerint változóan. A gyors neutronok hatása pedig gyors folyamatot eredményez, amelynek egyesített következménye (minthogy ezek a lándreakciók a másodperc tört része alatt mennek végbe) az illető anyag exploziója, robbanása.

A fenti három anyag volt erre a célra a legalkalmasabb, mert sok, nagysebességű neutronot taszítottak ki magukból.

De ez is fontos, hogy hány kuglipályát találtak utjukban. 9-et-e, vagy 90-et! Mert nem közömbös a neutron számára, hogy pályáján milyen hosszú szakaszon van alkalma találokzni újabb atommagokkal! Minél több az anyag, annál több a robbanás! Annál biztosabb a láncreakció!

Az ember pedig robbantani akart. — Mert közben felborult a béke, s egymás elpusztítására törekedett az emberiség. Ehhez pedig eszközök kellett, gyilkoló eszközök. Hatásosak és kivédhetetlenek.

Ekkor született meg az atom-bomba gondolata.

S az atomrobbolás tudománya a kísérletező asztalokról kikerült a gyakorlati élet színpadára.

— Ki készíti el előbb? Ki alkalmazhatja először? Ez volt a döntő kérdés. S megindult a versenyfutás a haláért!

Amerika termel

Az Egyesült Államok minden felesleges erőforrását az atombomba szolgálatába állította. S ezek az erőforrások nem voltak csekélyek.

Mint említettük, az atomrobbanás előidézéséhez bizonyos minimális mennyiségű anyagra volt szükség. Azért, hogy elegendő számú atommag álljon a száguldó neutronok útjába, s azok ne szökjenek célt tévesztett lövedékek gyanán az űrbe.

Ezt a szükséges mennyiséget nevezik: KRITIKUS MASSZÁNAK.

Ha ez együtt van, az anyag önmagától felrobban!

S ezt a masszát elő kellett állítani (Kellott, ha meg akarták nyerni a versenyfutást. Az atombomba halálversenyét.

Az addigiekben hosszantartó, bonyolult eljárással sikerült csak 1-2 tizedgramm tiszta plutoniumot, vagy uranium 235-öt előállítani. Horribilis költségekkel.

S a kritikus massa kilogramokból állt!

Az USA-ban, Los Alamosban meggyulladt az első mesterséges atommáglya. Bizonyos fokig tisztított uraniumot halmoztak össze olyan mennyiségben, hogy a kisugárzó neutronok hatására egy állandó bomlási folyamat indult meg. A robbanás tehát lehetséges volt. Sőt emiatt a máglyát is fékezni kellett. Kadmiumudakkal, amelyek elnyeltek és lefékeztek a neutronokat.

Most már csak a tiszta uranium hiányzott, hogy reális nagyságu tömegben együtt legyen a kritikus massa. Minél inkább közeledik

ugyanis az anyag az abszolút tisztasághoz, annál kisebbre zsugorodik a robbanáshoz szükséges mennyiség.

Amerika két elhagyott vidékén, a Mesa földön, a Columbia River talmas gyártelepek épültek a háború partján, s a Tennesse államban haru alatt. Itt készülték előállítani — minden áron és minden erővel — a kritikus masszához szükséges anyagot.

Hatalmas ipartelepek voltak ezek. Négyezer embert telepítettek ki lakóhelyéről. A földeket felvásárolták. A Tennesse államban, a Clinch River partján épült a másik telep. Itt is 24 ezer hektár földet vásároltak fel.

Csak az egyik gyártelep néhány építési adata álljon itt példaképpen:

Az építéshez felhasználták: 70 millió köbméter fát negyvenezer waggon szállította a szerszámokat és alkatrészeket, 700 ezer tonna acél, két és félmillió tonna beton, 11 ezer vezetékcső került felhasználásra. 25 millió köbméter földet mozdítottak ki a helyéről.

Mindkét telepen kb. 80 ezer munkást foglalkoztattak s a költségek milliárdokra emelkedtek.

1945-ben amerikai csapatok megszállták a „Kaiser-Karl” Institut épületét és helységeit, ahol a német atomtudósok éppen meggyújtották az első atommáglyát...

A bombához szükséges urán készen állt.

De milyen legyen a bomba?

Még mindég nagy és nehéz.

A fő kérdés most a gyújtás volt

A titok kapujában

Elérkezett a XIX. század. S itt két név: Henry Becquerel és Madame Curie. Két csodálatos élet, s számtalan csodálatos felfedezés.

Az ember behatolt az anyagon túli anyag, az energián belüli energiába: az atomsugárzások világába. Egy pillantást vetett oda, ahol el-tűnnek az emberi fogalmak szerint való határok, ahol az anyag fejnél nagyobb sebességgel rohan térben, s tömege mérhetetlenül kicsiny; s egyidőben megmérte, megszámlolta őket az ember — az energia sebességét, súlyát — mint az anyag egyik változatát.

A titokzatos utat elzáró kapu megnyílt az emberiség előtt. De Becquerelt és Mme. Curiet megölte a rádium. A kapun túl pedig várt a Megfoghatatlan.

A megfoghatatlan kutatni pedig nagyon nehéz. Amit nem éreznek az ujjak tapintóidegei, amit nem lát a szem és nem hall a fül! Amelynek mennyisége (tömege) kisebb, mint a gramm (miliméter) billiomodrésze, s amelynek sebessége százszorosan, ezerszeresen nagyobb a fény sebességénél... Van és nincs... Ki lehet az, aki megfogja, megméri és kiszámítja őket.

Akadtt ilyen. Sőt többen is voltak, ide közöttük első Lord Rutherford. Az ő élete s az atom színté egyek. Ugy is mondhatnánk, ő az atomtudomány keresztapja. Lehetővé tette azt, hogy a tudományos világ felfegyverkezve utánamenjen a titoknak.

Mi is volt tulajdonképpen az, amit a fizikusok oly tántoríthatatlan elszántsággal kerestek? Miben is rejlett a nagy probléma, az atomkérdés?!

Tanult emberek már évszázadok óta ismerték a tételt, hogy minden anyag molekulákból áll. Azt is tudták, hogy a molekuláknak alkotóelemeik vannak, amelyekből az illető anyag minősége függ, és az alkotórészt ATOM-nak nevezték. Tudták, hogy ha egy villanykörte nagyságu edényt akarnának megtölteni molekulákkal, s másodpercenként 100 dt tennének bele, ugys vagy 10 esztendeig tartana, amíg tele lenne... Hogyan gondolhatták volna, hogy azt ezt alkotó atom még kisebb részeket tartalmazhasson.

Pedig az atom is osztható. Részai a tulajdonképpeni ATOM-MAG, és a körülötte keringő negatív elektromos töltésű ELEKTRON-ok. Aztán felismerték azt is, hogy az atommag maga is részecskékből áll. Ezeknek a részecskéknak pozitív elektromos töltésük van, s így POZITRON-oknak nevezték őket. Az egész szerkezet csodálatosan hasonlított a Newton által felállított világképhez; s az atomrendszerben működő erők a világmindenség csillagait össztartó, ill. taszító erőkhöz.

Ezek után történt, hogy a kutatók finom műszerei, melyek mindegyike az emberi ész egy-egy csodája, további rendellenességeket észleltek az atomok világában, s nem akarták igazolni a számítások eredményét. Ez volt a rádium megjelenésének korszaka.

A rádium különös dolgokat művelt. Ugyanis a fizika addig érvényes törvényeit megtagadva sugárakat bocsájtott ki magából. Az az energiát. Az anyag.

Ezzel megdöntötte az anyagnak

az energiába való át nem változtathatóságáról, tehát KÜLÖNBÖZŐ voltáról alkotott tant. Lehetségesnek kellett lennie, hogy az anyagból energia szabaduljon fel, s viszont; hogy az energia ismét anyaggá változzon át.

Az okot az atom szerkezetében kellett keresni. S a fáradságtalan kísérletek eredményt hoztak.

Az anyag nagy titka, a parányok legbensőbb világa tárult a kutatók szeme elé!

Mi is az atom?

Rájöttek arra, hogy maga az oszthatatlannak gondolt ATOM-MAG is további kis részecskékre bomlik. Azaz, nem csak POZITRONOK alkotják. Hosszas, bonyolult számítások voltak ezek, s az u. n. IZOTOPOK adták meg hozzájuk az indítékot: Egy és ugyanazon elem (anyag) atomján között sulybeli különbséget észleltek. A különbség oka az atommagban volt, amely hol nehezebb, hol könnyebb volt, pedig a benne foglalt protonok száma nem változott. Az atom magjában tehát még lenni kellett valaminek, ami ezt a suly és tulajdonságkülönbséget előidézte. Így fedezték fel az atommag oszthatóságát, és az új alkotórészt: a NEUTRONT. A csodálatos, semleges, elektromos töltés nélküli alkotórészt.

És a nyomon tovább haladva jöttek rá, hogy egyes elemek atomjai ömraguktól bomlásnak indulnak. Valahonnan a világűr forrongó csillagaiból kirepült egy kozmikus sugár... Kemény, nagy áttűtő képességű rezgés, amely szintén az atom bomlásának származéka... S ez a sugár becsütközött valamely anyag egyik atomjának magjába. — Ritka eset ez, sok millió közül egy, ha talál, hiszen az atomok arányosak (kicsinyített formában) a világűr méreteivel. De a sok sugár közül, amely milliószámra ostromolja földünket egy célbatalált. (A rádium helyettesítve a kozmikus sugárakat önmagától hasonló sugárzás kibocsájtására képes.) S midőn befuródott az idegen atom magjába, felrobbantotta azt. Vagyis teltette saját, hatalmas energiájával, s kényszerítette ugyanolyan hatalmas energiámmennyiség kibocsájtására. A felrobbantott atommagban helyet foglalt egy idegen atom Neutronja. Mert a sugárzásban a NEUTRON volt az, amely ilyen hatalmas erővel megtámadta az atomot. (Az atommag másik része; a proton is bír áttűtő erővel, ide elektromos töltése folytán lendületet az elektromos-mágneses erőkerek lefékez.)

Az atom részecskéi között emberi értelem számára szinte felfoghatat-

lan energiamennyiségek alkotják a kapszoléroket. Ha elképzelünk két embert, aki ellentétes irányban egy kötelet húz, akkor egy gyenge hasonlatot találtunk erre az erőre. S ha az egyik embert hártelen elrantom a kötél végétől, akkor ugyanaz történik az egyensúlyi helyzettel, mint ami az atomban történik, ha annak valamely alkotórészét kiszakítom. A kötél másik végét húzó ember nagy lendülettel felbukik; az atomban rejlő energia kiszabadul.

És itt érkezünk el az atombomlás folyamatához!

Láncreakció

... a kötél másik végén felbukó ember esésével fellök egy újabb kötelet húzó embert. Ennek partnere eselisk... esésével eltaszít egy harmadik embert... és így tovább. Közben pedig nagy energiamennyiségek szabadulnak fel. Ez a láncreakció.

A találatot kapott atom felrobbant. Robbanása során az atommagból sugárzások repülnek, nem; vágódnak, szerteszét. Három fajta is. Minket az a fajta érdekel, amelyekben az atommag neutronjai repülnek ki. A legerősebb sugárzás. A felrobbant atom kiteszt magából egy, Neutron, 10 neutron, 100 neutron. Attól függően, hogy milyen anyagban történik a bomlás. Megannyi újabb ágyulövedék! Hatalmas erővel taszítja ki őket! Hihetetlen sebességgel.

Tízezer kilométer másodpercenként!

S közülük néhányan újabb atommagot találnak el. Új robbanásokat idéznek elő!

Ha a folyamat során elérkezünk arra a fokra, hogy a felszabaduló neutronok közül egy mindég újabb robbanást idéz elő, akkor létrejött a láncreakció.

Amikor önmagát robbantja az anyag.

Önmagából hajítja a láthatatlan bombákat!

A kritikus masszát nem lehet egy tömegben a bombába helyezni, mert akkor a robbanás azonnal bekövetkezik.

Megoldás: Két félben teszik a bombába az uránt, s adott pillanatban mechanikus szerkezet taszítja egymásba a két részt. De ennek nagyon pontosan kell történnie. Mert a mikronok világában egykét századmilliméteres tévedés, hégzag már icállítja a folyamatot...

A bomba készen állott!
Az atomenergia az ember szolgálatában...

Vagy végzetek szolgálójaként...? A mikronok titkai közel engedték magukhoz az embert. S vajjon a tudás eredménye; élet, vagy halál? A kutató kísérletei egy fel-sőbb hatalom csodálatos világát találják fel. A kérdések mélységeiben egy végtelen hatalom rendje mutatkozik. Az örök rend hatalma.

A mindenség URA.
Ő lát és tud mindent. Ő itél. Az Ő parancsának engedelmeskednek a parányok is.

S akarata ellen vajjon teheti az ember?

Pacifizmus?

A világhelyzet alakulása, egy újabb világháború, melyről a politikusok hol azt mondják, hogy közelebb van, mint valaha, hol meg azt, hogy évek óta most van a legkisebb valószínűsége annak, hogy kitörjön, de mindenesetre ránehezedik az egész világgazdasági helyzetre éppúgy, mint mindenki egyéni életére is, újra és újra felveti keresztyének számára a kérdést: milyen álláspontot foglaljanak el a háborúval kapcsolatban? Teologusok, lelkesek, világiak, konferenciák, gyűlések tesznek nyilatkozatokat, fogadnak el rezolúciókat a tárgyan. Vannak, akik nemcsak az atom-bomba ledobását nem tartják semmi körülmények között megengedhetőnek, hanem egyáltalában a háborút sem, még a védelmi háborút sem és a háborúnak mindenáron való elkerülése mellett érvelnek, harcolnak. Mások viszont érveket sorakoztatnak fel nem csupán egy védekező háború, hanem általában a háború, sőt az atombomba ledobásának bizonyos körülmények között való megengedhetősége, jogossága mellett.

Ezzel kapcsolatban komoly figyelemre tarthat számot Dr. Cyril Garbett yorki érsek (anglikán) nyilatkozata, aki az Ecu-menical Press Service hírszolgálatára szerint egy legutóbbi londoni egyházi gyűlésen azt mondta, hogy ha a mai tökéletlen világban egy nemzet kijelentené, hogy semmi körülmények között nem védekezne az erőszakkal szemben, ez csak felbátorítaná a támadni készülőket, hogy megfosszák birtokától és szabadságától. Mit tehet a keresztyén ember? A repülőgépeket, ágyukat, tankokat és hadseregeket az emberek egy kis csoportja mozgósítja. Nem a gép, hanem az ember a lényeges ebben a döntésben. Ha imádkozunk a békéért, nem azért kell imádkozunk, hogy a világ népei vágyjanak a béke után — mert igenis vágnak utána —, hanem, hogy Isten vezesse a béke útjára az embereknek ezt a kis csoportját, diktátorokat, államférfiakat, szerte a világon. Nemzeti krízisek idején mind-

járt akadnak olyanok, akik nemzeti ima-napot kívánnak meghirdetni. Néha valóban van helye ilyen ima-napnak, de Dr.

Grabett szerint csak igen ritkán. Ima napoknak ugyanis nem szabad és nem lehet pótolniuk milliók állandó, kitartó, hívő imá-

ságát. A vasfüggöny mindkét oldalán ilyen állandó imádságban kell a népeknek egyesülniük.
H. A.

Amerikai vallási statisztika

Érdekes összehasonlításokra ad alkalmat, ha egymás mellett szemléljük az 1949-ik és az 1950-ik évekről szóló amerikai vallási statisztikákat. Kitűnik ezekből, hogy az Egyesült Államokban 1949-ben 79,777.480 lélek tartozott valamely vallásos közösségbe. 1950-re ez a szám 82,559.348-ra emelkedett. A növekedés tehát csaknem 3 millió. Az ország lakossága 150 milliót is meghalad. Első pillantásra úgy tűnik tehát, hogy a lakosságnak majdnem fele nem tartozik egyáltalában semmiféle vallásos közösségbe. Ez azonban nem egészen így van. Sok közösség ugyanis, így a legtöbb protestáns egyház is, csak az u. n. felnőtt egyháztagok számát adja meg, vagyis azokat, akik már konfirmáltak, tehát a gyermekeket ebbe a számba nem foglalja bele. A vasárnapi iskolába járó, vagy rendszeres vallásoktatásban részesülő gyermekek száma viszont több millióra rug. Hogy a római katolikusok a megadott statisztikájukban milyen rendszert követnek, nem tudjuk, de még ha az lenne is a helyzet, hogy ők is csupán a már első áldozáshoz járult egyháztagokat számlálnák, az összehasonlításhoz figyelembe kell venni, hogy az első áldozáshoz járulás kora jóval alacsonyabb, mint a konfirmációé. Mindeme megfontolások mellett is azt kell látnunk, hogy Amerika lakosságának jelentős százaléka nem tagja egy vallás-

os közösségnek sem. Ez ugyan nem jelenti azt, hogy hébe-hóba nem járnának ez utóbbi csoportba tartozók templomba, de jelenti azt, hogy az egyházi életben rendszeresen részt nem vesznek és fokozottabban vannak egyházellenes hatásoknak kitéve.

Felekezeti megoszlás

Az említett 79 ill. 82 millióból kerek 5—5 milliót lehet levonni, mint az amerikai zsidóság számát. A maradék 74 ill. 77 millió így oszlik meg:

A római katolikusok száma 1949-ben 26,718.343, 1950-ben 27,766.141 az egy évi növekedés tehát 1,047.798 lélek, mint ezt az „Élet” c. lap is közölte f.

Baptisták:	15,464.718 — 16,330.455
Disciples of Christ	1,872.049 — 1,738.983
Görögkeletiek	711.287 — 772.528
Evangelical és Reformed	714.583 — 714.583
Ev. United Brethren	786.842 — 711.537
Kongregacionalkisták	1,184.661 — 1,204.789
Latter Day Saints	1,184.595 — 1,113.973
Lutheranusok	5,715.087 — 6,124.749
Methodisták	10,492.029 — 10,474.695
Presbiterianusok	3,349.073 — 3,508.067
Prot. epizkopálisok (angl.)	2,160.207 — 2,378.777

A legnagyobb ötöt (baptistákat, lutheranusokat, metodistákat, presbiterianusokat és anglikánokat) számítva pedig 37,181.114 és 38,816.743 a két év számadatai, vagyis az egy

évi 2. számában. E szám valóban hatalmas növekedés tényét mutatja. Helyes és tárgyilagos megítéléséhez azonban jó ismereni a többi egyházak hasonló adatait is.

Igy tudnunk kell, hogy bár Amerika protestáns felekezetei szinte elképzelhetetlen tarkaságot mutatnak (több, mint 250 u. n. denomináció van) e denominációk közül mégis a legnagyobb 11 csoport lélekszáma, ideszámítva a kb. 700 ezres görögkeleti csoportot is, a következő volt: 1949-ben 43,635.131 és 1950-ben 45,072.936, tehát az egy évi növekedés 1,437.805 volt.

Az említett nagyobb denominációs csoportok (zárójelben az 1949-es és 1950-es számadatokkal).

évi növekedés: 1,635.629. Százzaléban kifejezve a római katolikusok egy évi növekedése 3.92%, az öt legnagyobb protestáns egyházzé 4.39%.

Hitellenek megtérése

A sok többi, száza menő denomináció összes taglétszáma a fentebb közölt adatokból kiszámíthatóan 4 és fél millió körül mozog, egy évi gyarapodásuk pedig kerek 300 ezer. Más forrásokból ismeretes azonban és ezt a közölt számadatok is igazolják — hogy a két nagy tábor; protestánsok és római katolikusok, nem egymástól nyerik új híveiket, hiszen mind-

kettő gyarapodást mutat ki múlt évre (mégpedig nagyjából egyenlő mértékűt) hanem azokból a sokmillió csoportokból amelyek nem tartoznak semmiféle egyházba sem. A számadatokat örömmel kell regisztrálnunk. Örömmel, hogy volt gyarapodás, szépség, és különös örömmel, hogy a nagy protestáns egyházak, amelyek az amerikai egyházak Nemzeti Tanácsában

(National Council) egyébként igen szorosán együttműködnek egymással, növekedése százzaléban is tulszárnyalta a római katolikusokét. Mégis, ez örömmel való regisztrálás mellett sokkal inkább a szükségre kell figyelmeztünk: az egyházakon kívül élő milliókra és a köztük való evangélizációs munka döntő szükségességére.

Dr. Harsányi András.

Frakk és korbács Etonban

„Jöjjön az élet bármi viharral Daloljunk fiúk, s büszkén kiáltuk: Mi az öreg Eton iskoláját jártuk!”

Az a büszkeség, amely a fenti — londoni dialektusban írt — kis dalból kicsendül, nem egészen jogtalan. Mert az az egy biztos, hogy aki az angliai Eton-kollégiumot sikeresen elvégezte; nyitott ajtókat talál maga előtt nemcsak egész Angliában, de még a gyarmatokon is. Aligha van még egy angol iskola, amelynek tanulói között annyi híres embert találunk, mint Etonban: államférfiak, mint Walpole, Chatham, Fox, North, Grey, Can-

ning és Gladstone; Egy indiai alkirály: Wellesley, s Wellington, a waterlooi diadalmas hadvezér. Aztán költők, mint Shelly és Gray; Camden Lordkancelár, Howe admirális, s még nagyon sokan mások, akik valamikor ennek az iskolának a padjait koptatták...

Ezek a nevek és a régi iskola története az, amely — legalább is részben — megmagyarázza azt a szigorú ragaszkodást a tradíciókhoz, amely az egész etoni iskola életére jellemző. — A tizenkilenc-éves uralkodó: VI. Henrik 1421-ben, a diákok nap-

ján, egy intézetet alapított a Themze egyik zöld, lapályos partján, papok részére, iskolával, amelyben 25 szegénysorsú gyerek kapott ezentúl ingyenes ellátást és tanítást. Néhány évvel később a tanulók száma hetvenre emelkedett és az árvaházat megszüntették. Azóta az ösztöndíjasok létszáma (akiket Collegistáknak neveznek), mindig ennyi maradt. Rajtuk kívül azonban ma már, mintegy 1000 főnyi seregét fogadja be az iskola az u. n. „uri-sarjaknak”. Ezeket „Oppidiansoknak” nevezik, s az Eton környező

városkák magánlakásait lakják, míg a Collegisták az iskola internátusában élnek.

Az iskola hivatalos neve: „A király iskolája a mi kedves windsori Eton asszonyunkhoz.”

Az iskola mindég is a legszorosabb kapcsolatban állt a királyi házzal, de magával az állammal is. Nem szabad ugyanis elfelejtenünk, hogy a közvetlen szomszédságában levő kis dombocskát, amely a Themze folyam mögött emelkedik; a Windsori királyi kastély bástyái és tornyai koronázzák, amely palota még ma is a királyi család nyári lakhelyeül szolgál. Es itt — a pompás iskola kápolnában — jobbra, elől találjuk a király számára fenntartott ülőhelyet, arra az esetre, ha öfelsége Windsori palotájából átjönne az Istentisztelet meghallgatására, ami gyakran előfordul.

Eton hősi halottai

Mikor az első világháborúban nagy nehézségek támadtak egész Anglia élelmiszerellátásával; a király engedélyt adott arra, hogy a híres windsori vadaskert állatállományát feljőjjék és azt az etoni kollégium ellátására fordítsák. — Másrésztől viszont nagyszámu emléktábla adja bizonyosságát annak, hogy az iskola aktív és volt tanulói közül hány ezren és ezren áldozták életüket a háborúkban királyukért. Ennek az áldozatnak igazi értékét csak akkor foghatjuk fel igazán, ha tudjuk, hogy Angliában a katonai szolgálat nem volt kötelező.

Természetesen, ami Eton utcáin legelőször feltűnik, az a diákok ruházata: fekete frakk, szürke-fekete-csikos nadrág, fehér ing, fehér kézfölkék és ünnepi alkalmakkor a fekete cilinder. Meglehetősen komikusan ható látvány ez; a fiatal fiukat ezekben a méltóságteljes ruhadarabokban pompázva végignézni. Persze, hogy ezek a gyerekek az utca számára magukra öltött méltóságukról gyakran megfélekednek, arról bizonyosságot tesznek a gyakran poros, bepiszkolódott frakkszárnyak, élénken mutatva egy-egy verekedés, összetűzés, vagy vad hancurozás nyomait.

Eppen, mint az öltözet, olyan régmódiak ennek a kollégiumnak egyes nevelési módszerei is. Látogassunk el például az iskola egyik legrégebbi tantermébe, amelyben még ma is az alsóbb osztályok részére folyik a tanítás. A terem, egy homályos pincéhelység, amelyet hatalmas fából épített támasztanak fel, még az alapítás idejéből származik. A cölöpök — ha nem is annyira régiek — azért éppen nem napjainkból származnak. Amikor Eton kibővítésére került sor a takarékos Erzsébet királynő elrendelte, hogy a kollégium építéséhez a megvert spanyol armada hajóroncsainak faanyagát, árbócrudait használják fel. — Itt ülnek az angol világbirodalom jövője képviselői, államférfiai, polgárai; fejük felett a szétrombolt spanyol világhatalom maradványaival, miközben a görögus ablakrészeket át nem láttak üveget), pillantásuk a középkort felelevenítő iskolaudvaron

álló szoborra esik, amely az alapító uralkodót ábrázolja.

Jellemnevelés

Ugyanitt még gazdag gyűjteményét találjuk a különböző mértékben elhasznált — vesszőből fonott — korbácsoknak, hajlós pálcáknak. Bármely tanuló, aki valamilyen fegyelmi vétségben (engedély nélküli mozibajlás, lecke-megnem tanulása, kártyázás, stb.) bűnösnek ítéltetik megkapja az előírt büntetést a saját pálcájával, s a továbbiakban pedig — az évnegyed végén — minden pálcabüntetés eseténként 10 Shillinges árfolyammal a szülők költségére lesz felszámolva. Es jaja, ezek a pálcák hosszúak és csipősek! Az egész egybegyűjtött osztály előtt kell a vétkesnek egy pad fölé hajolva — meztelen felsőtesttel — a büntetést elvisele. Itt aztán becsületbeli kötelességnek számít a büntetés némán történő elvisele, sőt a darabokra tört pálcát is a vétkesnek kell — a hallgatóság szabály szerint — mosolyogva összeszednie, amit aztán diákársai mint jelentős erkölcsi teljesítményt értékelnek fel.

A másik oldalon viszont — ezzel ellentétben — az iskola igen sok modern elvet honosított meg falai között. Minden fiúnak az intézetbe való belépésétől számított első fél év végéig el kell döntenie, hogy a „wet” vagy a „dry”-boys-hoz akar-e tartozni (száraz vagy vízesfiúk). Mindez persze a sportolással van összefüggésben, amelyet az intézetben igen nagy gonddal és energiával alkalmaznak a testnevelés területén. Ilyenkor aztán lekerül a frakk, s hetenként legalább két egész délutánt áldoznak a sportnak, amikor a nyugodtan hőmpölygő Themze az evezősöknek, és a tág és sík mezők a krikettezőknek és futbalozóknak nyújtanak kitűnő terepet és alkalmat.

De az iskola királyi kapcsolatai ellenére, valamint az ősrégi tradíciók, s a tény, hogy a tanulók nagyrésze a mai Anglia legnevesebb családjai köréből kerül ki, az etoni diák számára is csak az az értékmérő, amely a többi iskolák tanulói számára; a teljesítmény: tudás és szorgalom.

Világiak misszói

Benjamin Price, egy amerikai valcrnapi iskola tanítója mondta: „A világiak igenis lehetnek evangelizátorok!”

„Vannak ugyan olyanok, akik azt vélik, hogy rendkívül kiváló személyek téríthetnek, mások azt vélik, hogy a megtérésre vezető kizárólag lelkipásztorok feladata. E véleményekkel szemben az igazság: Minden igaz keresztyén feladata hitének értékét és boldogító voltát másokkal megismertetni, majd hívogatni ezeket hogy ezt maguk is tapasztalják meg.”

Benjamin Price ezzel mindenféle misszióknak, így a szóróanyagmunkának is rámutatva egyetemes felelősségére, kimondotta a munka alapvetését: mindenkinek végeznie kell! Nemcsak lelkipásztorok, vagy szóróanyagmunka-specialisták kiváltsága ez, hanem minden hívő keresztény feladata, vagy mondhatjuk úgy is: kiváltsága.

BERLIN. A Dibelius berlini evangélikus püspök megbízásából megjelenő „Die Kirche” című evangélikus hetilap egyik legutóbbi számában beszámol annak a közvéleménykutatásnak eredményeiről, melyet a wiesbadeni népszociológiai kutatóintézet hajtott végre, feltéve a kérdést: „Hisz-e a karácsonyi evangéliumban, mely szerint Jézus, miní Isten fia emberré lett, hogy megválthassa az emberiséget?” A közvéleménykutatás másik kérdését az allensbachi Demoszkopiai Intézet tette fel: „Hisz ön Istenben?” címmel.

A wiesbadeni intézet kérdésére 62% az allensbachiéra 78% válasz volt igenlő. Az igenlő szavazatok 75%-ban katolikusok és 50%-ban evangélikusok részéről érkezett be. Kormegoszlás szerint a 16—25 év közöttiek 58%-a, az 50—65 év közöttiek 65% és az ennél is idősebbek 75%-a szavazott igennel. A városiak 59%-a a falusiak 74%-a tett hitt Krisztus mellett. A nemleges szavazatok zöme az ugynevezett szellemi szabadfoglalkozásuk köréből került ki.

NEW YORK. Február végén a koreai protestáns egyház kiküldött látogatást tettek az amerikai protestáns egyházaknál. Dr. Han, a legnagyobb sülűt menekült egyház feje közölte, hogy Délkoreában jelenleg körülbelül négy és fél millió menekült él, 120 menekülttáborban, vagy a Korea partjai közelében lévő szigeteken. Cheju szigetén mintegy 100.000 menekült helyeztek el. Közülük 12.000 keresztyént és 1200 árva gyermeket. Kojay szigetén szintén 100.000 menekült él, közte 3000 keresztyén. Kaduk szigetén jelenleg 9 árvaház működik és ott él 300 korai lelkész is családjával.

DÜSSELDORF. A Német Evangélikus Bizottság Izraeli Szolgálata a közelmúltban tanulmányi konferenciát rendezett Düsseldorfban „Egyház és zsidóság” címen. A konferencián megjelent dr. Lehr szövetségi miniszter, dr. Hertrich a Német Evangélikus Egyháztanács részéről, továbbá a szövetségi országok mintegy 100 kiküldötte, Hollandia és Anglia nyolc evangélikus diákszövetségének kiküldötte, végül a Nordrhein-Westfalia-i zsidó és római katolikus egyházak képviselői. A düsseldorfi tanácskozás napirendjén az a kérdés szerepelt, hogy „egy keresztyén miképpen élhet együtt a zsidókkal és miképpen lehet jóvátenni azokat az igazságtalanságokai, melyekben a zsidók ma is részesülnek.” Dr. Weinberg majnafrankfurti rabbi kijelentette, hogy valóban kimondottan vallási kérdésekről van szó és arról, hogy zsidók és keresztyének kölcsönösen „felebarátoknak” mondhatják-e magukat. A konferencia megállapította, hogy a zsidóság és keresztyénség közötti minden különbözőség ellenére közösség áll fenn. A konferencia feliratot intézett a kormányhoz, melyben, kéri, hogy a törvényalkotás során küszöböljön ki minden diszkriminációt a zsidókkal szemben.

St. Gallen. A svájci evangélikus segítőszolgálat, a HEKS március 12.-én új menekülttáborot létesített a St. Gallen-i kantonban lévő Weesenben.

Indianapolis. Az indianapolisi (USA) Egyesült Missziós Társulat jelenti, hogy a „Disciples of Christ” valamennyi Kinában működő misszionárusa kiutazási vizumot kért. Nevelői és orvosi

tevékenységüket, valamint az Evangélium hirdetésének missziós munkáját egyelőre kínai munkatársaik veszik át. A misszionáriusok jelentése szerint eddig bántódásuk nem esett, azonban a kínai misszió további tevékenységének kerete nem elegendő ahhoz, hogy indokolja maradásukat a kommunista Kinában.

Moszkva. A moszkvai „Patriarchatusi Folyóirat” 11. száma közli, hogy a moszkvai lelkészi akadémia 184 növendéke közül 1950 második felében 43 fejezte be be tanulmányait, espedig 6 az akadémián és 37 a szemináriumban. Ugyanekkor a leningrádi akadémia 172 növendéke közül 14-en szereztek meg az oklevelet, mely felhatalmazza őket, hogy az orosz orthodox egyház szolgálatába lépjenek. (A Szovjet-Unió lakóinak száma közel 200 millió.)

Páris. A Cimade (Comité inter-mouvements apurés des évacués) mely a legszorosabb kapcsolatokat tartja fenn más országok egyházaival, evangélicizációs munkáját elsősorban ott végzi, ahol a ökumené iránt nagyobb hajlandóságot tapasztal: menekültek között valamint francia kulturcentrumokban, ahol közönbösség tapasztalható az egyházak iránt. A cimade

1949-ben kezdte meg ökumenikus tanfolyamait. A legutóbbi tanfolyamon 4 német, 1 amerikai, 4 belga, 1 bolgár, 14 francia, 1 holland, 6 román, 1 orosz, 1 svéd, 2 svájci, 20 református, 9 orthodox és 6 lutheránus vett részt. A tanfolyamon a biblia-magyarazatot az öt nagy egyház kiküldöttjei tartották. Képviselet volt az anglikán, a római katolikus, az evangélikus, a református és az orthodox egyház.

Wuppertal. A wuppertal-eberteldi Berg Bibliatársaság menekülteknek, munkanélkülieknek és más rászorultaknak az evangélikus egyházközségeiben 1 márka ellenében ad teljes bibliákat. A bibliatársaság jelentése szerint az eladott bibliák száma 1947-ben 550 volt, ez a szám azonban 1950-ben 36.000-re emelkedett. A társaság 1934-ben 56.000 bibliát adott el. Figyelemreméltó, hogy a hívők 2-3-szor annyi teljes bibliát vásárolnak mint Új Testamentumot.

Madras. 1951 március 7.-én ünnepelte India keresztyén hetilapja a „The Guardian” fennállásának századik évfordulóját. A lap az indiai közügyekkel foglalkozik, hogy azokban kifejezésre juttassa a keresztyén álláspontot.

Könyveink

Lapunk szerkesztőségének irat és könyvterjesztési osztályán ezidő szerint az alábbi könyvek, füzetek és kiadványok szerezhetők be:

Egyházi vonatkozású írások:	ár:
Új Testamentum (teljes, a brit bibliatársulat kiadásában, magyar nyelven)	Tetszés szerint, 1.— S.
Lukács Evangéliuma	1.— S.
János Evangéliuma	1.— S.
Szívemet Hozzad emelem (imádságok)	1.— S.
Váltáskönyv (elemi és alsó-középkorok számára)	6.— S.
Biblia melléklet	10.— S.
Uj világ felé (kivándorlók számára)	3.— S.
Magyar Református és Evangélikus Énekeskönyv:	3.— S.
Egyéb kiadványok:	
„Az idők rostájában” (100 válogatott ADY vers.)	10.— S.
Wass Albert: „Ember az országot szélén” — regény —	10.— S.
„A mi dalaink” magyar népdal gyűjtemény kottákkal	10.— S.
„Magyar ABC-s” könyv. amerikai kiadás	tetszés szerint

A megrendelés a pénz egyidejű feladásával történik. A vevény hátulján tüntessük fel, hogy melyik kiadványra szól a beküldött összeg. A feltüntetett árakhoz ill. adományokhoz a portóköltség 3 coupon.

IKKA csomagok küldhetők Bécsből

Az IKKA szeretetszolgálat (Globus rading Corporation, New York) a közelmúltban nyitotta meg wieni kirendeltségét: Generalvertretung der Globus Trading Corporation, Dmkf. B. Uuchon, Wien IV., Prinz-Eugen-Str. 2. Tel. U 41-5-45.

A csomagok postán vagy táviratilag rendelhetők meg. Távirati rendelés esetén egy hét alatt kézbesítetnek. A csomagok Budapestén személyesen vehetők át, vidékre bérmentesen szállítják őket. Élelmiszercsomagok 459—156 Schilling közötti árban. Küldhető gyarmattáru, konzerv, szeszes ital. Nylon 51 Gauge, melyet Budapestén válogathat ki mérték szerint a megajándékozott. Küldhető továbbá cipő, textiláru, fűtőanyag, órák, radiók, cigaretta, varrógép, kerékpár.

A megrendeléseket légipostán eszközlik, szállítási idő cca. 3 hét, azonban élelmiszer és nyolcküldemény 34 Schilling díj ellenében táviratilag eszközölhető. A csomagok ára a rendeléssel egyidőben küldendő be.

Élelmiszercsomagok: „GRAND” 459 Sch. (2 font kávé, 1 font kakaó, 0,5 font tea, 2 doboz szardínia, 5 font rizs, 2 üveg bor vagy likör. „DINNER” 459 Sch.) 1 font tea, 1 font kávé, 1 font kakaó, 3 doboz szardínia, 5 font rizs, 3 font gyurttészta, 1 kgr. marhahuskonzerv, 1 üveg bor vagy likör). „FAMILY” 272 Sch. (1 kgr. marhahus mártásban, 1 kgr. marhagulyás, 1 kgr. borjupörkölt, 1 kgr. csirkepaprikás, 2 doboz szardínia, 1 üveg bor v. likör). „GERBEAUD” 156 Sch

(0,5 kgr. „Velvet” csokoládé, 0,5 kgr. tejszokoládé). stb. A tüzelőanyag ára: 100 kgr. szén 85 Sch., 100 kgr. fa 105,40 Sch. Budapestén és környékén bérmentesen házhoz szállítva. Egyéb árucikkek budapesti forgalmá áron.

Részvényesek

Egy chicagói presbiteriánus egyház lelkészei a következő különös értesítést küldték ki híveikhez: „Kedves Részvényes! Részvényeivel kapcsolatban a következő osztalékról értesítjük: 1. Szébb templom, 2. renoválások majdnem befejezve, 3. a templomlátogatótság nagymérvű emelkedése, 4. A templombajárók lelki táplálék után való vágyának emelkedése, 5. mindeme fejlődésen való általános örvendezés, 6. következképpen biztatóbb jövő, 7. Annak biztos megtapasztalása, hogy Isten keze tette lelkileg és anyagilag ujjá ezt az egyházat.

Az igazgatóság úgy véli, hogy ez az osztalék jóval meghaladja a befektetett tőke összegét. Részvényeseink tőkebefektetésének átlaga ugyanis heti 20 cent, kevesebb, mint a napi újság költsége. Mindennek ellenértéke, az osztalék pedig a valóságban többszáz dollár értéket képvisel.”

A levél befejező részében meggyeszer felhívja a hívek, illetve „részvényesek” figyelmét: mindnyájan egyformán társak és együttmunkálkodók.

Szokatlan ötlet, szokatlan kivitelezésben így gondolkodni és írni az egyháznak juttatott adományok és az egyház szolgálatairól. Nem is szokatlan és eredeti volta miatt idéztük, hanem inkább azért az igazságért, ami e mögött van: az egyháznak szüksége van a hívek filléreire, de a hívek olyan egyházban, ahol hűségesen sáfárkodnak, sokszorosan kapják vissza, amit adtak. H. A.

Az amerikai Presbyterian Life jelenti: a Church World Service eddig 60.000 emigránst vitetett át Amerikába.

Amerikában 1950-ben 2,781.868 lélekkel növekedett az egyháztalagok száma. A összlakosságnak 1900. évben 34%-a 1939 évben 49%-a 1950 évben 54%-a tartozott valamilyen egyházhoz.

A World Council of Churches ma 160 millió protestánst képvisel.

1940 óta az USA-ban 400 katolikus pap tért ki, s vált protestáns-sá. Főszálatékát ennek az áttérteknek az egykori olasz katolikus lelkészek teszik, akik a szabad világban új távlatokra nyitották lelküket. Egy havi folyóiratuk is megjelenik, mely 40.000 példányban jár a protestánsnak áttértek részére, a: „The Converted Catholic Magazine”, mely 1940-ben indult meg ezen áttért lelkészek szerkesztésében.

A szentév alatt 23 katolikus pap lépett ki rendjéből, s vált protestáns hívővé.

KERESÉS:

Witner Béla keresi Braziliából Cziraky Aladár okl. gazdát és Halász Sándor okl. gazdát. Címzet a Jőjjetek kiadóhivatalába kér.

JÖJJETEK

Az Ausztriai Magyar Protestáns Lelkigondozó Szolgálat hivatalos lapja

Szerkeszti: Ungváry Sándor.

Für den Inhalt verantwortlich: Koppány János.

Kiadóhivatal: Bregenz, Belruptstraße 8 Druck von Felizian Rauch, Innsbruck